

YIL : 1

Kuruluş tarihi : 25 İkinci Teşrin 1933

SAYI : 16

EDİRNE'DE

Halkevi tarafından
Onbeş günde bir çıkarılır ülkü demeti

İmtiyaz sahibi ve
umumi neşriyat müdürü :
Akıncıoğlu İbrahim

15 Temmuz 1934

Satış yeri :
Edirne'de Meriç kitaphanesi
Basıldığı yer: Vilâyet matbaası

İçindekiler

bize göre Sermaye	6 OK
Türkiyede nüfus hareketleri ve dünya	M.N
Rusyada ne kadar Türk vardır?	
Edirne köprüleri	Serezli ESAT
millî Hâkimiyet	Şabın Taşkın
İnkilâp duygusu	H. N
Ata sözleri	O. N
Meyvelerimizden istifade usulleri	Esat
Neşredilmemiş seçme (Bektaşî) nefesleri.	
Edirne'de: Millî ve tarihî Âbideler ve müesseseler broşürü	6 Ok

Sayı : 16

30 Haziran 1934

Yıl : 1

Onbeşle bir :

BİZE GÖRE SERMAYE

Bundan evvelki yazılarımızda sermayenin ne demek olduğunu; faydalarını; zararlarını anlatmıştık. Bu gün de bize göre; fırkamıza göre sermayeyi anlatacağız.

Türkiyemiz bir iptidai maddeler memleketidir. Türkiyede yetişen bu iptidai maddeleri sanayileştirmek için her şeyden evvel sermayeye muhtacı. Ham olarak alınan yapağı; ipek işlenirse kıymetlenir. Bu kıymetlenir. Bu kıymetleniş makinaya; tesisata bağlıdır. Makina ve tesisat ancak hareket eder sermaye yani para ile tedarik edilir.

Memleketimizde tabii olarak üzüm; incir; fındık ve saire yetişir. Üzüm incir; fındık; afyon ve sairenin işlenmesi; ambalaj yapılması; iç ve dış piyasalarda sürülmesi için paraya ihtiyaç vardır. Ancak para sayesinde bu mallarımızı kıymetlendirebiliriz. Bu bir iki izah ve misalden anlıyoruz ki memleketimiz paraya; sermayeye muhtaktır. Memleketimizdeki sermaye nehimini nasıl olmalıdır?

Tamamiyle devlet otoritesi altında; temamiyle devlet elinde mi olmalıdır? yoksa temamiyle ferdin otoritesi altında; temamiyle ferdin elinde mi olmalıdır? C. H. F. programının üçüncü kısım birinci maddesi sermaye ile meşgul olmaktadır. Fırkamızın programına göre; iktisatta hareketli sermaye mühimdir. Normal sermayenin yegâne menbar millî sa'yi ve tasarruftur. Bunun için çalışmayı arttırmak fert ve aile hayatında ve umumiyetle devlet idaresinde; mahallî ve millî idarelerden tasarruf fikrini kökleştirmek lâzımdır.

Fırka programının bu tarif ve beyanından anlaşılıyor ki Türkiyemizde sermaye meşru bir kazançtır. Başka; bizim bünye ve telâkkilerimize uymayan mektep ve idarelerde olduğu gibi sermaye gayri meşru değil-

dir. Bilâkis sermaye millî sa'yi tasarrufun birikintisi; ifadesidir.

Firkamızın umdelerine göre sermayeyi kabul ediyoruz. Acap kabul ettiğimiz bu sermayeyi doğrudan doğruya devlet otoritesine; devlet eline mi bırakacağız? Yoksa fertlerin hudutsuz hırslarına mı terk edeceğiz?

Sermayenin tek bir ele toplanmasındaki zarar ve mahzurları söylemiş böyle idarelerde emtiyanın tekâmülünde en kuvvetli âmil olan rekabetin; icat fikrinin; iş bölümünün gitgide azalacağını işaret etmiş ve sermayenin dizginsiz bir şekilde ferdî ihtirası ve iştihalara bırakılmasındaki kusur ve tehlikeleri söylemiştik. Teşkilâtı esasiye kanunumuzun 70 ve 79 ncü maddeleri Türklerin tabii hakları arasında; mülkiyet; akit; amel; şirket haklarına tesadüf ediyor bu hakların kanunla muayyen olduğunu görüyoruz. Mülkiyeti; akti; amelî; ticaret şirketlerini vatandaşları için tabii haklardan sayan ve bunu teşkilâtı esasiye kanunuyla tetkik eden devletimizin ferdî sermayeye verdiği ehemmiyet ve mâna aşikârdır.

Ferdî sermaye kabûl eden bu memleket; müstahsili sermayedarın insafsız; merhametsiz eline bırakması doğru mudur?

Şüphesiz hayır...

Devlet; memlekette müstahsil olmakla beraber fakir olan köylünün; küçük ziraat ve sanâat erbabının yardımına koşmakla muhtekir sermayedarla mücadele etmektedir. Ziraat bankamızın kanadı altına kurulan ziraî kredi ve istihsal kooperatifleri bu çalışmaya mükemmel birer misal değildir?..

Diğer taraftan devlet; millî sermayeyi millî teşebbüsleri korumak endişesiyle birtakım hususî kanunlar yapmıştır. Yerli ve ecnebi bankalar üzerindeki kontrolü; gördük tarifeleri; para ve kambiyo mürakabeleri ve saire sermayedarlar lehine alınan tetbirler değildir?.

Memlekette ferdî sermayenin mücadele edemeyeceği birçok işlerde devlet sermayesinin ortaklığını görüyoruz..

Demek ki Türkiye; hem devlet hem fert iktisadını birleştiren; devlet sermayesiz himayekâr; parasız mazbut; dizginli bir hale sokan bir iktisat sistemi gütmektedir..

Ne fertleri sermayeden mahrum ediyoruz; ne de onların sermayelerine insafsız ve hudutsuz bir saha veriyoruz.

Biz; sermayeye muhtaciz. Bu itikâr edilemez. Memleketimizdeki iptidai maddeleri işletmek; yurdumuzu imar etmek için paraya lüzum vardır. Bu para dışardan gelmiyecektir. Bizim kendi sa'yimiz; kendi nefsimiz üzerine hâkimiyetimizin bir ifadesi olarak birikecektir.

Biriken yollar sermayenin şahlanmasına; bizi istismar etmesine müsaade edemeyiz. Devlet; fert yekdiğerini tamamlıyan iki sütundur. Fert sermayesinin yetişmediği yerde devlet parası yardım edecektir.

İçtimaî tetkikler :

Türkiyede nüfus hareketleri ve dünya

Avrupada nüfus fazlalığı belli bir şekildedir. Doğanlar ölenlere nazaran çok fazladır. Fransa her yıl 50.000 Almanya ise 400.000 yeni nüfus kazanmaktadır. Diğer taraftan İtalya da mutlak bir şekilde faşist vatandaş yetiştirmekte ve nüfus fazlalığı itibariyle bütün Avrupaya hakim bir vaziyet almaktadır.

Bütün Avrupada nüfus artmaktadır. Dr. Roman Gorecki [1] yeni Polonya adlı kitabında göstermiş olduğu sayılara göre Lehistan 1930 senesinde binde 17; Çekislovakya binde 6.9; Almanya 5.9; İsviçre 4.5; Belçika 3.2; İngiltere 2.9; Fransa 5.3 nispetinde artmıştır.

Memleketimizde ilk defa nüfus sayımı 927 senesinde yapıldı. Bu

[1] Dr. Romon Gorecki. La Pologne Nouvelle sahife 22

bir tecrübe mahiyetindeydi. Başka memleketlerde nüfus sayımı bundan bir çok yıllar evvel yapılmıştır ve her sene tekrar edilir. 927 senesinde dapılan ilk nüfus sayımına nazaran nüfusumuz ancak 13.648.270 tir.

Bundan evvelki yazımızda da söylediğimiz gibi bu miktar hakiki adetten çok daha azdır. Netekim bundan on onbeş gün evvel Millet meclisinde beyaratta bulunan Dahiliye Vekilimiz nüfusumuzun on sekiz milyon olduğunu ilân etmiştir.

Gelecek sene bir sayım daha yapılacaktır. Bu sayımda gizli bir çok nüfusların meydana çıkacağına şüphe yoktur.

Bizde Kanuni Süleyman zamanında ilk defa olmak üzere iptidai bir sayım yapılmıştır. Bu sayım

Devlet vatandaşların; yurdun yüksek menfaatlarını göz önüne alarak fert sermayesinin şahlanmasına; dolu dizgin ve hırs peşinde koşmasına müsaade etmeyecektir..

Biz her şeyde pilânlı ve dizginli olmağa mecburuz. Bu pilân ve dizginin kasılışında yegâne Kıstas; yurdun yüksek menfaatlarıdır.

Siz mazbut; menbaî millî sa'yi; millî tasarruf olan sermayeciyiz.

hane hesabı üzerine yapılmıştır.

Mevcut rakamlara nazaran Anadolumuz; 1884 - 1914 seneleri arasında artmıştır. Nemute salnamesinde tesadüf edilen rakamlara göre 1884 senesinde Anadoluda 11.850.000 nüfus varken bu adet 1914 senesinde 15.700.000 i bulmuştur . Demek Anadolumuzda nüfus otuz sene zarfında 3.850.000 kişi yani mevcut nüfusa nazaran yüzde otuziki nispetinde artmıştır.

1871 senesinden 1910 yılına kadar geçen müddet zarfında:

Memlekeler	% nispette artma
Rusya	% 86.5
Almanya	% 58.2
Fransa	% 8.6

Nispetinde artmışlardır.

Türkiye doğum itibariyle vücut bir memlekettir. Fakat maalesef doğum nispetinde vefiyat ta çoktur. Sıhhat ve içtimaî muavenet Vekâletinin son yıllar içinde çıkardığı mukayeseli tevellüdat ve vefiyat haritaları çok şayan dikkattir .

Bu haritalara nazaran İstanbul; Antalya ; Samsun ; Diyarıbekir , Siirt; Ergani; genç vilâyet ve kazalarındaki doğumlar vefiyattan daha azdır.

Aşağıdaki rakamlar ölümlerin doğumlardan ne kadar fazla olduğunu gösterir.

Vilâyet	Doğumdan fazla ölüm miktarı
İstanbul	13.100
Diyarıbekir	550
Antalya	400
Samsun	150

Diğer vilâyetlerimizde doğumlar ölümlerden çok fazladır.

Bundan Türkiyemizde doğumun ölümlere nazaran fazlası 45.000 dir. Bu adet umumî nüfusa nazaran binde dört nispetinde bir fazlalık demektir.

Aşağıdaki rakamlar bizimle komşularımız arasında ölüme nazaran fazla doğum nispetlerini gösterir.

Memleket	Ölüme nazaran azla doğum
İtalya	500.000
Türkiye	45.000
Yunanistan	30.000
Bulgaristan	20.000

Bu rakamlar bizim için iyi birer not değildir. İtalyada her sene vasati olarak çoğalan yarım milyon insanı münakaşa edecek değiliz. Komşularımız; Yunanistan ve Bulgaristan için birkaç söz söyleyeceğiz.

Filhakika vasati olarak her sene Yunanistanda bizden onbeşbin; Bulgaristanda da 25.000 kişi az doğmaktadır. Yani bizim ölümlere nazaran doğumlarımız. Yunanistandan onbeş bin; Bulgaristandan da yirmibeş bin fazladır. Fakat birden mesahayı sathiyelerimizi düşünmek lâzımdır.

Memleket	Genişlik (Kilometre murabba)
Tüakiye	762.736
Yunanistan	130.000
Bulgaristan	103.000

Binaenaleyh arada bir muvazene olabilmesi için bizdeki do-

RUSYADA NE KADAR TÜRK VARDIR?

Ak Rusya Tatarları eski Kırım muhacırlarındandır. Bu Tatarlar Belorusya'nın şehir ve köylerinde oturlar. Nüfusları 2700 kadar vardır.

Dinleri: Sünnidir.

Dilleri: Ak Rusçadır.

Sanatları : Çiftçilik ve ufak sa-naattir.

ğumların Yunanistan ve Bulgaris-tandakilerden altı defa fazla ol-ması lâzımdır. Çünkü bizim toprak-larımız Yunanistan'dan ve Bulga-ristandan altışar defa daha bü-yüktür.

Görülüyor ki Türkiye herşey-den evvel nüfusu muhtaçtır. Do-ğum itibariyle vücut bir memleket olmasına rağmen nüfusumuzun İ-talya gibi; Almanya gibi artma-ması teessüfe değer Doğan yav-rularımızı yaşatmak devlet işi ol-duğu kadar fert işi; cemiyet işi-dir. Bu işte bizim oynayacağımız rol; yapacağımız vazife nühimdir.

İnsana olan ihtiyacımız mut-laktır. Fakat bu ihtiyaçta mut-lakiyet doğanların yaşamasını te-min ile ifade olunabilir.

Memleket müdafaası da nüfus meselesiyle alâkadardır. Türki-emiz de bütün diğer memleketle-gibi kendi medeniyetini, kend-topraklarını müdafa edebilmek için askere muhtaçtır. Bir mille-tin müdafa kabiliyeti; haricî ih-

Ak Rus Tatarları hars itibariyle çok zayıftırlar. Bunlar vaktiyle Ta-tarca konuşmaktalarken bilâhara Ak Rusça konuşmağa başlamışlardır. Dinleri de zayıflamıştır. İsimlerini değiştirmişlerdir. Kendilerine Rus atları takmışlardır.

Karaimlerin kısmı âzama Kırım tişamı; istihsal kabiliyeti; ahlâk kıymeti hep nüfus meselesine bağ-lıdır.

Askerlik adetten ziyade kabi-liyet ve evsaf ile ölçülür. Sağlam unsurlardan teşekkül etmeyen bir ordunun muvaffakiyeti tesadüfe; düşmanlarının birliksizliğine bağ-lıdır. Halbuki bu gün ve yarın te-mamiyet mülkiyemizi muhafaza ve idame ettirebilmek için çok muntazam; çok kuvvetli bir ordu-ya malik bulunmaklığımız lâzım-dır. Zafer ve muvaffakiyetleri er-kânıharplerin dürbünleri; haritala-rı kadar cüzütam olan mangalar-daki atsız kahramanların süngü-leri temin eder. sefer esnasında devletin varlığını ifade eden at-sızlar hazer esnasında hükümetin kuvvetini teşkil ederler. Binaen-aleyh bize sağlam; kavi vatandaş-lar lâzımdır.

Türkiyeyi sağlam vatandaşlar-la doldurmak bizim için varılacak bir ülküdür.

M. N.

yarım adasında Gevpatorya'da otururlar. Gevpatorya Kırım yarım adasının şimali garbisindedir.

Dinleri: Karaim dinidir. Bu din biraz Yahudi dinine benzer. Fakat Karaim dini ile Yahudi dini arasında çak bâriz farklar vardır. Meselâ bu din salikleri mukaddes kitap olarak Tevratı kabul etmişlerdir. Talmu'du tanımazlar.

Dilleri: Karaimce; yani Kırım Tatarcasıdır. Mamafih edebiyatta İbrance kullanırlar.

Sanatları: Çiftçilik; bahçecilik; ticaret ve küçük sanayidir.

Karaçay Türklari Şimali Kafkasyada Muhtar Karaçay eyaletinde otururlar. Nfusları 46.230 dur.

Karaçay Muhtar eyaleti Kürcistanın şimalindedir. Karaçayın merkezi Batalpaşinsk tır. Burada 64.563 kişi yaşamaktadır. Karaçaylıların 46.230 Türk i Türk 18.333 üda büyük ruslardandır.

Dinleri: Sünnidir.

Dilleri: Karaçaycadır. Karaçayca Bulgarcaya çok yakındır.

sanatları: Bilhassa kuyumculuk ve kuyumculuğa müteallik sanattır. Dokumacılık; çuhacılık; dericilik yaparlar. Mahdut miktarda çiftçilikle meşgul olanlar vardır.

Balkar'lar; Kabardin Balkar eyaleti Karaçay Muhtar eyaletinin şarkındadır. Terek nehri Bu eyaletten çıkar. Bu eyaletin genişliği 12.205 kilometre murabbıdır. Nfusu 203.776 dır. Bu nufusun 30.600 ü Türktür.

Dinleri: sünnidir.

Dilleri: Bulgarcadır. Bu dil: Karacay Türklerinin diline yakındır.

Sanatları: Hemen hemen çobanlığa inhisar etmek üzere koyunculukla az miktarda çiftçilikten ibarettir. Kumikler Dağıstan cumhuriyeti dahilinde yaşarlar. Dağıstan cumhuriyeti Hazer denizinin garp sahilindedir. Dağıstan cumhuriyetinin nüfusu 786.808 dır. Genişliği 54.2.2. kilometre murabbıdır. Merkezi Hazer denizi sahilinde Mahaçkalı şehridir. Burada yaşayan ve kumik namı alan Türkler 163.200 kişidir. Bu Türkler Dağıstan cumhuriyetinin şimal kısmındaki basık yerlerde yaşarlar.

Dinleri: Sünnidir.

Dilleri: Kumikçe'dir.

Sanatları: Çiftçilik bağçecilik; kuyumculuktur. Haze denizi sahillerinde oturanlar bahçilikle uğraşırlar.

Nogay Türklei çok dağınıktırlar.

Bunların nüfusu 110.000 i geçerse de toplu bir halde değildirlar. 8000 i şimali Kafkasyada Kuban nehrinin yukarı kısmında otururlar. 32.000 i Dağıstan cumhuriyeti dahilinde Sulak nehir mecrasında Hasavyurt civarında otururlar. Nogayların hemen hemen hepsi göçebedir. Yalnız Hasavyurt ta oturanlar kasabalara yerleşmişlerdir.

Dinleri: Sünnidir.

Dilleri: Nogaycadır.

Sınıfları: Hayvan sürücülüğü ve çobanlıktır. Nogaylar başlıca üç kabileye ayrılırlar. Bu kabileler; Cemlinsk; Yedişkul; Edison atlarını alırlar.

Tarihi tebebbular

EDİRNE KÖPRÜLERİ

-2-

Fatih ve Kanunî köprülerinden geçen ve bu iki köprü arasındaki yeşil sahaya sonu olmayan güzellikler veren nazlı Tunca, Saraçhane namını alan meydanlıkta büyük bir

beşyüz senelik bir tarih ve hayata maliktir.

Çok güzel bir yazı ile taş üzerine hak edilen ve tarihî kıymeti hâiz olan kitabesi aynen böyledir: *Y*

köprünün taş ayakları arasından süzülür. Bu muazzam ve tarihî köprü ikinci Murat ve Fatih devirlerinin meşhur vezirlerinden Hadım Şahabeddin patafından yaptırılmıştır. On kemerlidir. Kemerler büyük, metin ve sanatkânedir. İki taraftaki korkuluklar çok zariftir. Mimarını biliyorum. İnşası 855 tir. Bu gün *Y* Bena hazihilkantaratel meymunetel

mubareke sahibulhayrati velhesenat elvezirül azam elmüşteherü elmeduv bi Şahabeddin paşa edrekullau ma yeşa min zamanissultanil mücahit elgazi Murat bin Mehmet han min nesli Osman. Senete hamse ve ham-sin ve semane mie

Hicriye 855)

Şahabeddin paşanın yaptırdığı bu köprü hiç tamir görmeden 250 sene

iş görmüş ve 1113 te ikinci Mustafa zamanında tamir edilmiştir. Ve bu tamirden sonra Şahabeddin paşa namına konulan tarihi taş kaldırılarak köprüye Sultan Mustafa köprüsü namı verilmiş ve Şahabeddin paşanın namı unutturulmak istenilmiştir. Bu köprünün Sultan Mustafa tarafından tamir edildiğini gösteren tarih budur.

Padîşahı heft kişveri şehriyari bahru
ber
Hâzreti han Mustafa şahinşehi nusret
liva

Edirne şehri ni teşrif edicek emreyledi

Çün bu cisri yapmaga oldaveri فرمان reva

Hamdü lillâh bir metanet üzre bün-yadoldu kim

Çeşmi dünya görmemiştir böyle muh-kem bir bina

Şevketiyle günbegün ömrünü efsun eyleyüp

Böyle çok cisre muvaffak eyleye bari hûda

Faika tek mil olunce didiler tarihini Eyledi ferma, bu cisri yaptı Sultân

Mustafa

855

Bazı tarihlerde bu köprüye Sultan Mustafa köprüsü denilmesine sebep işte budur. Ve görülüyor ki bu manzum tarihte Şahabeddin paşadan bahis ve köprünün tamirine işaret yoktur köprü yeni yapılmış gibi gösterilmiştir.

Amusulâlâm sahibi şemseddin Sami bey merhumun burada da ha-

tası vardır. Şair Faik Beyin bu manzum tarihine bakarak (Saraçhane köprüsü , Sultan Mustafa tarafından inşa edilmiştir) demiştir.

[Cilt: 2 Sa: 809]

Şahabeddin paşaya reva görülen bu kadirnâşinaslıktan müteessir olan Edirneliler; „ Sultan Mustafa „ İsmi ni de kullanmıyarak köprüye mevki itibariyle „Saraçhane köprüsü” namını takmışlardır. Ve bu köprü bu gün de bu nam ile anılmaktadır.

Şahabeddin paşaya ait „ Tarih taşı „ bilâhara bazı kıymet bilen insanlar tarafından buldurulhrak saklanmıştır. Elyevm Edirne müzesinde mahfuzdur. Yine bu köprü 1304 te Hamidisani zamanında tamir görmüş ve şehre doğru bir miktar da uzadılmıştır. Bunun için o vaktin Edirne valisi İzzet paşa merhum: Kat ederci rehi Tunca feyezân et tikçe

Kıldı ol bahri kerem işte bu ceri temdit
1304

tarihini söylemiştir

Köprü bu gün yine tamire muhtaç bir hale gelmiştir keşifleri yapılmıştır. Ayakları çok sağlamdır. Döşeme ve korkulukları hemen hemen yeniden yapılacak ve bu da cumhuriyet hükümetinin silsile muvafakiyatı arasında büyük bir mevki alacaktır.

—Bitmedi—

Serezli: ESAT

Gençler diyor ki :

MİLLÎ HAKİMİYET

Yakın tarihimizde öyle günler vardır ki: Kendisinden sonra gelen yıllarda haklı ve yerinde olarak içten gelen bir istekle kutlulanır ve böylelikle yurdumuzun bu günkü temliğinin bize nasıl mal edilebilmiş olduğu hatırlanır. Ve bizde bize eşsiz eseri emanet eden Yüce kurtarıcıya sonsuz saygılarımızı sunmak ve büyük eseri ebediyete kadar koruyacağımıza dair olan andımızı tazelemek fırsatını kazandığımız için bahtiyar oluruz.

İşte bu tarihi günlerden biri de Millî Hakimiyet günüdür. Bu büyük günü aşkla, imanla kutlulamalıyız.

Mayası istiklâl ve hürriyet, fazilet ve erlikle tutulmuş olan Türk milleti, kendisini idare etmek için, başına geçirmiş olduğu hanedanın ihaneti yüzünden yıllarca inledi, yıllarca; hürriyet Türk milleti için bir serap oldu. Onnn feyizli hamleleri kökünden baltalandı, sevdi, sevilmedi, verdi alamadı. O yıllarca köle, memleket bir sağmal muamelesi gördü.

Türk milleti kendisini idare edenler için keşfedilmemiş bir diyardı.

Bir kişinin keyfi için yabanın kum çöllerin kanıyla suladı. Türk milleti kanıyla beslediği Hanedanın kendisini satmak nankörlüğüne şahit olmak betbahtlığını gördü.

İşte böyle bir zamanda sermayesini milletin mazisinden ve kanın-

dan alan bir Türk kahramanı önüne serilen sırmalı esvapları çiğnedi, yolunu kesmek isteyen engelleri yıktı, uçurumları aştı, yuvasına saldıran düşmanları denize döktü, kara yurdu ak etti. Bundan sonra ilâhi sesiyle: En şerefli maziye ufak bir ihtirasına feda etmek gafletinde bulunanların yok edilmesini bildirdi. Mukaddes sesiyle hâkimiyeti milletin idaresine verdiğini ilân etti.

Artık bütün kudretler şahıstan cemiyete geçmiştir. Hâkim olan cemiyetin arzusu, üstün olan bizim hepimizin arzusudur.

Ve bu yüksek hâkimiyet cümhuriyetle tekâmülünün sonuna ermiş oldu.

Millet en büyük arzularını cümhuriyet ağacında buldu. En erişilmez saadete cumhuriyet te kavuştu. Bunun için seviniyor ve gülüyoruz.

Bu münasebetle, bizi bu günlere ulaştıran Büyük Gaziye batı sınırdan bir kere daha haykırıyoruz : Büyük Reis.

Şerefimizi, istiklâlimizi, devletimizi nana borçluyuz.

Türk milletinden olmak şerefi yanında senin gibi bir reise sahip bulunmak gururunu taşıyoruz. Bu ise bizim için, evlâtlarımız için yeti-şecek olan bütün nesiller şeref ve ve gururların en yükseği ve en bü-yüğüdür.

Şaban Taşkın

İNKILÂP DUYGUSU

Biz bir inkılâp hayatı yaşıyoruz.. Bugün bir Türk neye baksa, nereye baksa eskiden olduğundan başka bir varlık, yeni bir hayat gözüne çarpıyor.. Eski Osmanlılığı yürüten, yahut daha doğrusu yürütmek isteyen bütün kanaatlar, akideler altüst olmuş, onların yerine Türk ruhundan fıskıran ürfler; kaideler geçmiş, içtimaî hayat bütün bütün yeni bir istikamet almıştır.

İnkılâplar hayatta büyük değişiklikler, tahavvüller husule getiren mâşerî hamlelerdir. Bu hamleler, bu atılmalar hangi muhitte zuhur ederse o muhitin icaplarına göre bir gaye istihdaf eder. Türk İnkılâbının hedefi ise millî varlıktır. Kaybolmuş olan öz varlığı bulmak, Türklüğü bulmaktır.

Türk İnkılâbının iki safhası vardır: Birisi siyasî, diğeri içtimaî. Türk İnkılâbı siyasî safhada rolünü bütün muvaffakiyetle yapmış, eski istipdat saltanatını yıkmış, modern bir hükümet şekli olan lâik Cümhuriyeti kurmuştur. Fakat bu rejimi kurarken bugün en modern bir umde olan lâdinliği de yurdun içine sokmuştur. Filhakika bugün ferdî, içtimaî, maddî, manevî hangi mevzuu ele alsak o mevzuun en olgun, en modern bir safhaya gelmesi ancak lâiklik vasfını iktisap eylemesiyle mümkün olduğunu görürüz. İşte İnkılâbın

siyasî safhası; devlet rejiminde bu en modern şekli vücuda getirirken bugün artık bir mevhumeden başka bir şey olmayan hilâfeti de ortadan kaldırmıştır.. Türk İnkılâbı millî hayatı asırlarca müddet ezi, kahredici, ilerlemekten alakoyucu köhne, kurunuvustaî müessiseyi yıkarak lâiklik vasfını bütün parlaklığı, bütün yüksekliğiyle meydana koymuştur .

Türk İnkılâbı asıl yüksekliğini içtimaî safhada göstermiştir. Biliyoruz ki insan varlığı iki türlü mevcudiyetten tekevün eder: Biri ferdî varlık, diğeri içtimaî varlık. Biz içtimaî hayatımızı cemiyet hayatından almakla kendi insanî varlığımızı yaşarız. Fakat cemiyet hayatından bazan öyle anlar olur ki cemiyet kendi varlığını kaybetmiş, millî şuur sönmüş, fertler kendi varlıklarından bihaber, şursuz idrâksiz bir halde yaşarlar, yahut yaşıyoruz zannederler. Meselâ hayatta : Bazan kendimden geçtim, kendimi kaybettim , kendimde değildim gibi sözlerle kendimizi tarif etmek istediğimiz vakit bulunduğumuz dalgınlık hayatını anılatmış oluruz. İşte içtimaî noktinazardan da Osmanlılığın tarifi budur. Türk varlığı üstüne asırlarca müddet bir kâbus gibi çökmüş olan Osmanlılığı tahlil etmek istersek onda bu unsurları buluruz: Araplık, Acemlik, biraz da Türk-

lük. Osmanlı medeniyetini gözü-
müzün önüne getirirsek işte o
varlık bu üç ünsurdan alınmış
düzme bir varlıktır. Filhakika içti-
maî hayatı teşkil eden müesseseler
başında lisan gelir. Lisan fertler
arasında « konuşma » yı « anlaşma »
yı temin eden bir vasıtaadır. Fakat
bu konuşma ve anlaşma hadiseleri
lisanın terekkep ettiği kelimelerle
ve bu kelimelerin ifade ettiği medlül-
lerle olur. Eğer bu kelimeler yaban-
ci unsurlardan mürekkep olursa onun
ifade edeceği manâlar da yabancı
olacaktır. İşte « lisanı Osmani »
denilen ve üç lisandan mürekkep
olduğundan dolayı daha parlak ve
daha yüksek olduğu iddia edilen
Osmanlıca bu düzme varlığından
dolayı fertler arasında konuşma-
mazlığı ve anlaşamamazlığı vücud
getirmiş ve bundan dolayı Osmanlı
tabakası ile halk tabakası biribi-
rinden ayrılmış ve bu ayrılık, bu
derin uçurum asırlarca müddet
devam etmiştir. Çünkü halk taba-
kası bu yapma, bu düzme dile
karşı kendi varlığını koruyarak
asıl kendi öz dili olan Türkçe ile
konuşmuş ve anlaşmıştır.

Düşünceye bakarsak bunda da
yine Osmanlı tabakası ile halk
tabakası arasında derin farkları
görüürüz. Vakıa zihniyet mekaniz-
ması bütün insanlarda aynı olmak
la beraber bu mekanizmanın isti-
nat edeceği umdeler başka olunca
çıkacak hükümler de başka olur.
Halk zihniyeti, Türk zihniyeti ne
kadar reelist ise Osmanlı zihniyeti

o kadar bundan uzak; o kadar
metafizik idi. O zihniyetin istinat
ettiği Arapça düsturlar, metafizik
kaideler hayattan uzak olduğu için
verdiği hükümler de donuk, katı,
hayat ile taban tabana zıt bir şe-
kilde olmuş, böylece Türk varlı-
ğını asırlarca müddet ilerlemekten,
medenileşmekten alakoymuş, ku-
runuvustaî bir hayat içinde ya-
şatmıştır. Yine bundan dolaydır
ki Osmanlı ilmi bütün iskolastik
mahiyetini asırlarca müddet mu-
hafaza etmiştir. Vakıa ilmin vatani
olamaz, ilim kâinatı birtaraf bir
gözle görür, ve bitaraf bir gözle
izah etmek ister, fakat ilmin bu
izah için kullanacağı vasıta lisan
olduğundan ve lisan ise içtimaî bir
mevzu olmak itibarıyla millî var-
lığını muhafaza ettiğinden ilmin
kullanacağı lisan hangi muhitin
lisanı ise ilim de o muhitin malı
olur. İşte bu aykırılığa karşı pek
eskidenberi isyan edenler, feryat
edenler olmamış değil, fakat bu
isyanlar boğulmuş, bu feryatlar
susturulmuştur. Fakat bazı feryat-
lar eski kitapların çürümüş sayfaları
arasında bize kadar intikal
edebilmiştir. Aşağıdaki vesika
onuncu asırda yaşayan bir Türk
âlimi olan Eburihan bin Veninin
Arapçanın tasallutuna karşı Türk
ruhundan doğan bu feryatlardan
birdir. Eburihan diyorki: [İlimler
dünyanın dört bir tarafından alınarak
Arap lisanına nakledilmiştir. Bu
sayede Arapça kalplerde yerleşmiş
ve oranın lisanın güzelliği şiryanlara
ve veritlere sirayet

etmiştir. Fakat her millet ülfet ettiği, itiyat edindiği, nice şekilleriyle binlerle ihtiyaçlarında kullandığı lisanın zevk alır. Bu hakikati ben nefsimi kıyas ederek söylüyorum. Nefsim , bu tatlı Türk dilini tekellüm için yaradılmıştır ki şayet ilimler olsada üzerine telif olunsaydı ilimlerin terakkisine hayret edilirdi.. Ondan sonra benim ana dilim olan Türkçeden Arapçaya ve Farisiceye nakledilmeliydi...]

Arap harfleri hakkında:] Fakat Arap harfleriyle yazı yazma meselesi hakikaten büyük bir âfetdir. Bu yazıda müzdeviç harfler suretlerinin birbirine benzeyişi bunların yekdiğerinden ayrılması için noktalara, ağrap alâmetleri olan hareketlere ihtiyacı bu yazı için büyük bir eksiklik. Bu noksana birde muarife için iğfal gibi bir maksadı mahsus inzınam ederse ve tashih te edilmezse bu harflerle yazılan kitabın vücudiyete ademi, ve münderecatında ilim ile cehil müsavidir...] diyor.

İşte Türk ruhunun Araplığa ve arapçaya karşı ilk feryadı.. Eğer bu duygu, bu asil duygu sonraları da devam etmiş olsaydı, bizdede ilim memleketi bu yolda yürümüş olarak medeniyette geri kalmış değil, belki en ileri gitmiş olurduk.. İşte Türk inkilâbı bu uydurma Osmanlı lisanını ve içinde bütün lisanı hâkim olan Arapça kaidelerini ortadan kaldırmış, milli dil olan Türkçeyi meydana çıkarmağa geniş bir ça-

lışma sahası açmıştır. Lisani Osmaniden Türk diline geçiş inkilâbın en parlak sahnelerinden biridir. İnsanı müteteklim bir hayvan olarak ötedenberi edile gelen bir tabire göre bu suretle biz inkilâbımızı kendi varlığımızda yaşatmış oluyoruz.. İctimaî müesseselerden olan ahlâkta da inkilâbı büyük bir değişiklikle göstermiş, Osmanlı ahlâkı yerine Türk ahlâkını koymuştur.. Çünkü Türkün rolünde ahlâk duyguları en asil bir duygu olarak yaşar.. Türk ahlâkı ne kadar medenî, ne kadar demokrat ise Osmanlı ahlâkı o kadar kurunu vustai idi. O ahlâka göre başta bir padişah ve onun bir malikânesi olan toprak ile onun iradelerine esir olan halk. Halbuki Türk ahlâkında «Millet» ve «Vatan» mefhumları ta eski zamanlardanberi bütün yüksekliğile, bütün kutsiyeti ile vicdanlarda yaşamıştır.. Meselâ en demokrat olmayacak zan olunan hakanlık devrinde bile bu yüksek duygular vicdanlarda bütün kuvvetiyle yaşamış, hakanlar Kurultay azasınaan bir fert olarak rey sahibi bulunmadan başka bir şey olmanmıştır.. Osmanlı ahlâkında milletin yarısını teşkil eden kadın esir mevkiindedir, huktan, hürriyetten mahrumdur.. Çünkü Arapça kaideler, dini düsturla onu bir mevkie indirmişlerdir, o köhne kafaya göre zannedirim kadın beş yerden başka sokağa çıkamaz... Halbuki Türk ahlâkında kadın erkeğin güzide

Trakya'da Kültür derlemeleri:

Ata sözleri

-6-

Derleyen : O. N.

Anasına bak, kızını al.
 Anasının ak südü gibi helâl.
 Anasının karnında dokuz ay nice
 durmuş?
 Anasının körpe kuzusu.
 Anasının memesini kesmiş.
 Anasının nikâhını isteyor.
 Anasını ağlattı.
 Anasını babasını dinlemiyen evlât,
 kocasını dinlemiyen avrat, üzengi i-
 le yürüyen at; bunları kapuda hiç
 tutma sat.
 Anası eğirip babası dokumadı ya?

Anası turp, babası şalgam.
 Ana baba sözü dinliyen, ulu dağlar
 aşmış; dinlemiyen yanılmış kalmış.
 Ana baba evlâdın iyiliğini ister.
 Anası söylemeden kızı tamamlar.
 Ana kuzusu.
 Ana gibi yar olmaz; Bağdat gibi
 diyar olmaz.
 Anan turp, baban şalgam; sen için-
 de gülbeşke.
 Anan atan kim? Yakın komşu.
 Anan yahşi, baban yahşi.
 Analar neler doğurur.

bir eşidir, vilâyet ve vasayet hak-
 ları da kadına müsavi olarak ve-
 rilmıştır, hakanlıkta millete hitap
 eden emirnameler « Hâkan ve ha-
 tun emrediyor ki..» diye başla-
 mazlarsa muta olmazdı, ecnebi
 elçiler Hâkanla Hatunun huzuru-
 na çıkarlardı.. Hukuk sahasına
 geçerse millî hukukun ne kadar
 ortadan kalktığını, ve bu yüzden
 Türk tarihinin nasıl fecialarla dol-
 duğunu görmemek kabil olmaz..
 Osmanlı hukuku "Fıkıh", denilen ba-
 yad kaidelerden; yabancı ellerden
 gelmiş, yabancı ırklardan müte-
 şekkil bir mecmua idi.. İşte Türk
 varlığı bu yabancı kaidelerin, A-
 rapça ve düsturların yabancı hâ-
 kimliği altında asırlarca müd-
 det ezilmiş, millî varlık ileri-
 lemeden, medenîleşmeden geri kal-
 mıştır..

Türk inkilâbi insanîyetin pek
 az gördüğü o maşeri hamlelerden-
 dir ki sahası millî varlık olduğu
 halde mahiyetindeki yükseklik ;
 parlaklıkla dünyayı hayrette bı-
 rakmıştır..

Fakat asıl inkilâp nefeslerde
 vukua gelecek inkilâptır.. Ulu yol
 göstericinin nurlu irşatları altın-
 da önümüze açılmış olan bu inki-
 lâp yolundan gitmek suretiyledir-
 ki Osmanlılığın koyu kararlı-
 ğından kurtularak Türklük aydın-
 lığına çıkmış, öz verdiğimiz olan
 Türklüğü bulmuş, Türklüğe kavuş-
 muş oluruz.. Bu kutsî daygunun
 verdiği ilham iledir ki artık bun-
 dan böyle Türkçe söyleyeceğiz.
 Türkçe düşüneceğiz.. Türkçe bile-
 ceğiz.. Türkçe yaşayacağız..

H. N.

Meyvelerimizden istifade usulleri

Çerezlik meyva şarapları nasıl yapılır.

Ev veya çiftliklerde en basit vesitle çerezlik meyva şarabı yapmak mümkündür. Bir aileye kifayet edecek meyva şarabı yapmak için mutbah edevatından başka (20 - 30) litrelik bir şişe lâzımdır.

Bu şarabı yapmak için meyvalar nasıl olmalıdır. Şaraplık meyvalar ne ham ve nede son derecede olgun olmalıdır. Ham meyvalardan alınan şıra çok ekşi olduğundan bunu fazla miktarda su ile karıştırmak lâzımdır. Ham meyvalarda meyvaların asıl tadı ve kokusu henüz teşekkül etmediğinden bunlardan iyi şarap alınamaz. Çok olgun veyahutta çürümüş meyvalardan alınan şarapların tadı iyi olmadığı gibi bunlar bulanık ve fena renkli olur. Binaenaleyh şaraplık meyvalar kemale gelmiş ve tamamiyle kokusunu almış bir halde olmalı yalnız çürük ve bozuk bulunmamalıdır. Meyvaların yıkanması.- bir çok kimseler meyvaların yıkanmasına lüzum olmadığını ve meyvaları yıkamakla bunlara yapışan mayaların zayı olacağını zannederler ki bunların hiçbirini doğru değildir. Yıkanmayan fena tad ve kokuda bir şarap verir. Yıkanan meyvaların üzerinde kalan mayalar şirayı şarap yapmak için kaynamasına kâfidir.

Meyvaların parçalanması, ezilme-

si.- meyvalardan fazla miktarda şıra almak için bunların iyi parçalanması lâzımdır. Meyva parçaları mümkün mertebe aynı büyüklükte olmalı ve çok küçük olmamalıdır. Eti yumuşak olanlar o kadar çok ufalanmadığı halde eti sert olanların parçaları çok küçük olabilir.

Bu suretle ezilen parçalanmış meyvalar sıkılmadan evvel kendi haline bir müddet kapalı kaplarda bırakılır. Bu suretle bekletilen ezik meyvalar hemen sıkılanlardan daha çok iyi şarap verirler. Şıra bu müddet zarfında kaynamağa başlar. ve koyuluğunu kaybederek meyve etinden kolay ayrılır. Bu bekleme müddeti mayanın yumuşak ve sert olmasına ve havanın derecesi hararetine nazaran 2 - 6 gündür. Daha fazla bırakılırsa ezik meyvalar gaz kabarcıklarının tesiriyle şiranın üstünde toplanır burada sirke mayaları çoğalarak şirayı sirkeleştirir. Buna mahâl vermeden ezilmiş meyvaların şirasını çıkarmak lâzımdır.

Meyva şirası üzüm şirası gibi kolay çıkmaz. Ezik meyveleri geniş gözlü ve dayanıklı bezlerden geçirmelidir. Kalan posa temiz bir su ile karıştırılarak tekrar süzülür. Bu suretle şiraya katılacak su miktarı şiranın yarı miktarını tecavüz etmemelidir. Fazla katılırsa şiranın ekşilik derecesi, tadı, kokusu azalaca-

ğından nefis şarap elde edilemez. Şiraya katılacak su miktarı meyvenin cinsine göre değişir.

Bu suretle elde edilen şıra ihtimara terkedilir. Çok geçmeden şıra kaynamağa başlar. Şıra kaynadıkça koyuluğunu kaybeder. Ve bu koyuluğu meydana getiren maddeler birbirleriyle birleşerek ufak kabarcıklar husule getirir ki bunlar gaz kabarcıkları tarafından sürüklenerek yukarıya çıkar ince bir kabuk yaparlar ve şiradan ağır olan maddeler ise kabın dibine çökerler. Bu suretle koyuluğunu kaybeden şıra berraklaşmağa başlar.

Bu malûmatı umumiyeye nazaran bazı mayanın hususî şarap imâlleri sarahaten aşağıda gösterilmiştir.

Kayısıdan şarap nasıl yapılır?

7,5 kilo kayısı alınıp çekirdekleri çıkarılır. Ezilir. Kayısılar iyice kemâle kelmış olmalıdır. Ezik kayısıların üzerine suda eridilmiş 2,5 - 3 kilo şeker katılır. Ve biraz soda (25) gram tuz ve (60) gram limon tozu tuz haline getirilerek ezilmiş kayısının üzerine serpilir ve iyice karıştırılır. Sonra (25) litre oluncaya kadar üzerine temiz su dökülür. Ve bir kaba konarak ihtimara bırakılır. Birkaç gün sonra 1,5 kilo daha şeker katılır. Kaynama kesildikten sonra aktarılır. Berraklaşmağa terk olunur. Bu suretle berraklaşan şarap şişelere doldurulur.

Şeftali, erik, şarapları nasıl yapılır?

Bu meyvalardan hangisinin şarabı yapılmak isteniliyorsa 15 kilo iyice kemâle gelmiş meyva alınıp çekirdekleri çıkarılarak ezilir. Kaynamak

üzere bir hafta kendi haline terko-lunur. Yukarıda tarif edilen malûmatı umumiye dahilinde şırası çıkarılarak biraz suda eridilmiş 1,5 kilo şeker ve 1,5 kilo üzüm ispiertosu karıştırılarak berraklaşmak üzere kaplara doldurulur.

Ayva şarabı nasıl yapılır?

Ayva şarabı güzel kokulu olur.

Bu şarabı yapmak için iyi kemâle gelmiş meyvalardan on kilo alınır. Parçalanır, çekirdekleri ayrılır. Kaynamış ve ateşin üzerinden yeni alınmış 20 kilo su içine atılır. Ayva parçaları tamamıyla suya daldırılır. Su soğuduktan sonra ayvalar ezilerek karıştırılır. ve içerisine bir miktar suda eridilmiş (2 - 3) gram tuz (7) gram tarçın bir kaç adet kuru karefil danesi portakal limon kabuğu katılır. İyice karıştırıldıktan sonra üzerine biraz suda dağılmış şarap mayası dökülür. Hepsinin hacmı (25) litre oluncaya kadar su ilâve edilir. İyice karıştırıldıktan sonra kaynamağa terk olunur. Altıncı günü (1,5) kilo daha şeker birada suda eridilerek üzerine ilâve edilip kaynama bittikten sonra berraklaşmak üzere diğer bir kaba süzülür. Burada bir iki ay kalarak tamamıyla berraklaştıktan sonra şişelere doldurulur.

Ziraat müdürü

ESAT

Neşredilmemiş

Seçme (BEKTAŞİ) Nefesleri

-2-

Alpulluda bulunmakta olan kıymetli arkadaşlarımızdan muallim Vahit Lütfü Bey bize Trakyada topladığı Bektaşî nefeslerinden bir miktar göndermiştir. Arkadaşımızın verdiği malûmata nazaran bu Bektaşî nefesleri mahallî olup bundan başka hiçbir yerde neşredilmemiştir. Bu sayımızda muallim Vahit Bey arkadaşımızın gönderdiği nefeslerden birini daha basıyoruz. Gelecek sayılarımızda da artanları koyacağız.

Ey aşık yolumuz inceden ince
Erilmez canana can vermeyince

Bu yolda canını kurban ararlar .
Baş açık sinesi üryan ararlar .

*

Gerçeklerin ne hoş devranı vardır
İncili Tevratı Kur'anı vardır

Dört kapı kırk makam seyranı vardır
Zebura aşına insan ararlar .

*

Kitabı ledünden aldım bir sebak
Mansurla nesimî dedi enelhak

Gönül seherinde belirdi şafak
Enelhak tığına kalkan ararlar .

*

Maksadın ermekse karbı canana
Evvelâ gel soyun gir bu meydana

(Aşkıya) göz yumup baş ile cana
Velâkin ahtile peyman ararlar .

**

Bu fena mülkünün vefası yoktur
Belâsı fedası mihneti çoktur

Konak göçtü nöbet bizim yol bizim
Murat bizim istek bizim hal bizim.

*

Dini Muhammede girdik gideriz
Katarımız hakka doğru yederiz

Tarikatta ikrarımız güderiz,
Tarik bizim erkân bizim yol bizim.

*

Muhammet dininin yoktur şeriki
Tarikimiz hacı Bektaşî tariki

Öldürür alemin mülkü meliki
Hırka bizim kemer bizim şal bizim.

*

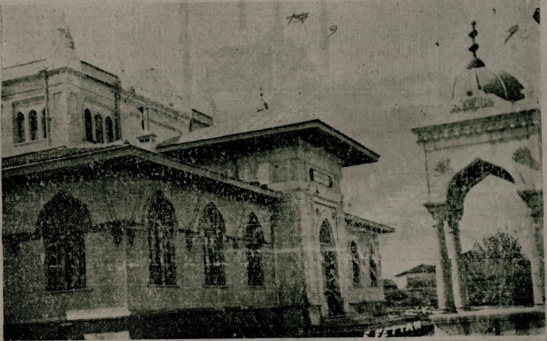
(Geda muslu) eder niçin ölürüz
Kâh göçer kâh yine mülke gireriz

O! âhır aslın böyle biliriz.
Meyit biziz küre bizim sal bizim.

EDİRNE'DE

TARİHİ ABİDELER
ve Müesseseler
Broşürü

Edirne HALKEVİ binası

Edirne'de mevcut camiler

MEŞHUR

MİMAR

KOCA

SİNAN

VE

TARİHİ

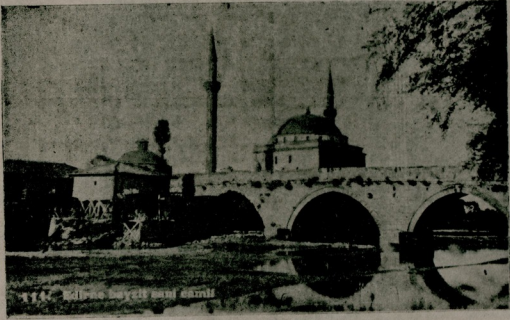
ÂBİDESİ

SELİMİYE

SELİMİYE CAMİİ : Edirne'de mevcut camilerden en meşhuru Selimiye camiidir. Selimsani tarafından yaptırılmıştır. Mimarı meşhur koca SİNAN dır. Bu cami inşasına 976 tarihinde başlanılmış ve 982 tarihinde ikmal edilmiştir. Arsası eski sarayın bahçe inden efrik edilmiştir.

Bayazıt camii

BAYAZIT CAMİİ: İkinci Bayazıt tarafından yaptırılmıştır. Tunca nehri kenarındadır 893 tarihinde ikmal edilmiştir.

ÜÇŞERİFELİ CAMİİ: Murat Han sanii tarafından yaptırılmıştır. İlk defa bu camide harem inşa edilmiştir. 851 tarihinde ikmal edilmiştir. Üçşerifeli minaresi 72 metre irifandadır.

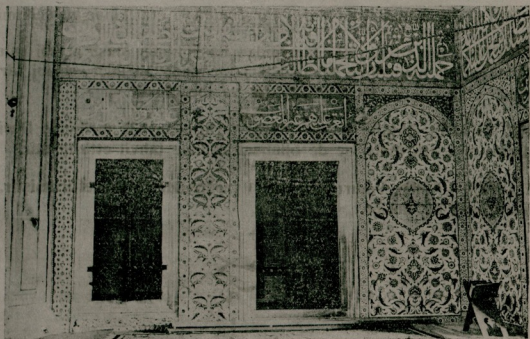
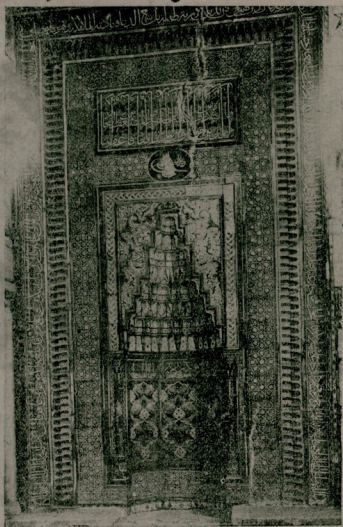
MURADİYE CAMİİ: Sultan Murat tarafından 837 tarihinde inşa edilmiştir.

ESKİCAMİ: Emir Süleyman tarafından başlanılmış Musa çelebi çalışmış ise de muvaffak olamamış. Nihayet 806 tarihinde Mehmet çelebi tarafından ikmâl ettirilmiştir. Mimarı Alâettin ve İbrahimdir.

DARÜLHADİS CAMİİ: Sultan Murat tarafından 837 tarihinde Darülhadis olarak inşa ettirilmiş ise de bilâhara camiye tahvil ettirilmiştir.

YILDIRIM CAMİİ: Yıldırım Bayazıt tarafından inşa ettirilmiştir. Buna küpeli cami de derler.

Edirne'de köprüler

Edirne'de 8 adet köprü vardır. Birincisi Meriç ve Arda nehirleri üzerindedir. Abdülmecit tarafından 1258 de yaptırılmıştır.

İkincisi istasyon yolu ve Tunca nehri üzerindeki eski köprüdür. 1016 tarihinde inşa edilmiştir. Ekmekçi zade Ahmet paşa tarafından yapılmış olup mimarı Mustafadır.

Üçüncü ve dördüncü Sarayıçindeki köprülerdir. Sarayıçi köprülerinin mimarı Koca Sinandır.

Beşinci Tunca nehri üzerindeki ikinci Bayazıt tarafından yaptırılan köprüdür. Altıncısı saraçhane köprüsü olup 855 tarihinde inşa edilmiştir

Yedinci Tunca nehri üzerindeki en büyük köprü olup Edirnenin fet-hi zamanında mevcut olan köprüdür. Muvahhiren Gazi Mihal tarafından tamir ettirildiğinden Mihal köprüsü ismini almıştır. Bu köprü bilâhara yıkılarak yeniden yaptırılmıştır.

Sekizincisi Yıldırım köprüsüdür. Bu köprü Türkler tarafından yapılan en eski köprülerdendir.

Kapalı çarşılar

- 1 — Alipaşa çarşısı
- 2 — Bedesten
- 3 — Arasta

Bu çarşıların mimarı Koca Sinandır. Bunlardan Alipaşa çarşısı ile Bedesten kısmen hali faaliyettedir. Arasta ise metruk bir haldedir.

Hanlar

- Rüstempaşa hanı
Küçük Rüstempaşa hanı
Mimar Sinanın eserleridir
Ayşekadın Kervansarayı : Mimar Mustafanın eseridir.

Sebiller

- 1 — Esat paşa sebilidir. İstanbul yolu üzerindedir.
- 2 — Ayşekadın sebili Çelebi Mehmet zamanında yapılmıştır.
- 3 — Mezitbey sebili . Belediye karşısındadır.
- 4 — Kara Mustafa sebili

Saraylar

- 1 — Eski saray Selimiyenin bulunduğu mahalde olup yıkılmıştır hamamı kalmıştır.
- 2 — İkinci Murat tarafından yaptırılan Sarayıçi sarayıdır ki harabesi kalmıştır. Kısmen mutbahları ve hamam kısımlarının harabeleri ile adalet kasrı duvarları mevcuttur.

Âsarı atika müzesi

Selimiye camii ittisalindedir. On senedenberi faaliyettedir.

Saat kulesi

Edirnenin fethinden evvel mevcut bir kule bürcü üzerine inşa edilmiştir.

MESİRELER

Edirnenin en meşhur mesireleri Sarayı ve Tavukormanıdır. Bundan başka Karaağaç yolu üzerindeki söğütlük ve demirtaş mesireleri de vardır.

NUFUS

Vilâyette elyevm 84,619 erkek ve 88,440 kadın vardır. Edirne merkezinde de 18,292 erkek ve 18837 kadın nüfus vardır. Edirnenin mesahai sathiyesi 7565 kilometre murabbaıdır.

MEKTEPLER

Merkezde Lise, Kız ve Erkek muallim mektepleri ile muhtelif orta mektep sanatlar mektebi ve onbeş dane ilk mektep mevcuttur. Orta tetrisata merbut mekteplerde 461 kız ve 783 erkek talebe ve ilk mekteplerde 1029 kız ve 1437 erkek talebe vardır. Ayrıca hususî bir Türk Ana mektebi ile bir Türk Musevi ve Bulgar mektebi ile bir İtalyan ecnebi mektebi vardır. Ziraat vekâletine bağılı bir ipekçilik mektebi ile bir ziraat fidanlığı ve birde fennî koyun ağılı vardır.

MEMLEKET HASTAHANESİ

Elli yataklı bir memleket hastahanesi vardır.

FABRİKALAR VE SINAİ MÜESSESELER

Memlekette üç un fabrikası iki buzhane ve souk hava deposu ile iki marangoz fabrikası mevcuttur. Ayrıca yün taramağı mahsus altı dane tarak makinası vardır.

BANKALAR

Edirne'de üç tane banka vardır. Biri ziraat diğeri iş bankası diğeri de Osmanlı bankasıdır.

KOOPERATİFLER

Memurîn kooperatifi , Ziraî kredi kooperatifi

EDİRNE MATBAALARI

Vilâyette dördü merkezde ikisi Uzunköprüde olmak üzere altı matbaa vardır.

1 — Vilâyet matbaası 2 — Emin Necmi matbaası 3 — Aziz matbaası
4 — Mustafa Fevzi matbaasıdır.

EDİRNEDE ÇIKAN MECMUA VE GAZETELER

- 1 — Milli gazete Cumhuriyet Halk Fırkası tarafından çıkarılmaktadır.
- 2 — Altı Ok mecmuası Edirne Halkevi tarafından çıkarılmaktadır.
- 3 — Edirne Postası: Emin Necmi Bey tarafından çıkarılmaktadır.

TÜRKÜN DAHİ ÜSTADI MİMAR KOCA SİNANIN TRAKYADAKİ MUHTELİF SANAT ÂBİDELERİ

